

EDUCATING CONSCIOUSNESS OF PRESERVING AND PROMOTING TRADITIONAL CULTURE VALUE TO STUDENTS THROUGH CITIZEN EDUCATION IN HIGH SCHOOL

Thai Huu Linh*, Tran Thanh An

TNU - University of Education

ARTICLE INFO		ABSTRACT
Received:	08/12/2020	The change of social and economic conditions has changed the traditional cultural values of the nation. Therefore, it is important to preserve and promote the national cultural identity with the sustainable and quintessential values of the nation. Traditional cultural education in high schools is a necessary requirement and can be organized through the integration into some of the subjects and extracurricular activities. In particular, the education of traditional culture through Civic Education is a practical measure. This study analyzed the content of the textbook in the current Civic Education curriculum, collected and classified a number of ways to conduct the educational activities through the comments of teachers teaching citizen education at Thai Nguyen high school. The author proposed several solutions to integrate the education awareness of preserving and promoting the traditional cultural values of Vietnamese people through teaching Civic Education in high school. At the same time, the meaning of the awareness education of students through the subject was evaluated. The article has a theoretical and practical meaning in equipping for students major in political education, and teachers meet the requirements of educational innovation in teaching Civic Education in high schools.
Revised:	06/02/2021	
Published:	22/02/2021	
KEYWORDS		
Awareness education		
Culture value		
Traditional culture		
Civic Education		
High school		

GIÁO DỤC Ý THỨC GIỮ GÌN, PHÁT HUY GIÁ TRỊ VĂN HÓA TRUYỀN THỐNG CHO HỌC SINH QUA MÔN GIÁO DỤC CÔNG DÂN Ở TRUNG HỌC PHỔ THÔNG

Thái Hữu Linh*, Trần Thanh An

Trường Đại học Sư phạm – ĐH Thái Nguyên

THÔNG TIN BÀI BÁO	TÓM TẮT	
Ngày nhận bài: 08/12/2020	Sự thay đổi của điều kiện kinh tế, xã hội đã làm biến đổi các giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc. Vì vậy, việc giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc với những giá trị bền vững, tinh hoa của dân tộc là rất quan trọng. Để thực hiện được mục tiêu này, cần phải giáo dục văn hóa truyền thống trong nhà trường phổ thông qua việc tích hợp vào một số môn học và hoạt động giáo dục ngoài giờ. Trong đó, giáo dục thông qua môn Giáo dục công dân là một biện pháp mang lại hiệu quả thiết thực. Bài viết phân tích nội dung trong chương trình sách giáo khoa môn Giáo dục công dân; tổng hợp một số cách thức tiến hành hoạt động giáo dục thông qua ý kiến góp ý của giáo viên đang giảng dạy Giáo dục công dân tại trường Trung học phổ thông Thái Nguyên. Tác giả đã đưa ra một số cách thức lồng ghép việc giáo dục ý thức giữ gìn, phát huy những giá trị văn hóa truyền thống dân tộc Việt Nam qua môn Giáo dục công dân ở trung học phổ thông; đồng thời, đánh giá ý nghĩa của việc giáo dục ý thức của học sinh qua môn học. Bài viết có ý nghĩa lý luận, thực tiễn trong việc trang bị cho sinh viên chuyên ngành giáo dục chính trị, và giáo viên giáo dục công dân ở trung học phổ thông trong việc giảng dạy đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục.	
Ngày hoàn thiện: 06/02/2021		
Ngày đăng: 22/02/2021		
TỪ KHÓA		
Giáo dục ý thức		
Giá trị văn hóa		
Văn hóa truyền thống		
Giáo dục công dân		
Trung học phổ thông		

* Corresponding author. Email: linhth@tnue.edu.vn

1. Đặt vấn đề

Quá trình toàn cầu hóa, trước hết là toàn cầu hóa về kinh tế, ngoài mang đến những thời cơ cho Việt Nam, đã làm ảnh hưởng tiêu cực đến nhiều giá trị đã từng được xem là chuẩn mực trong đời sống cộng đồng. Hậu quả đương nhiên xét về mặt văn hóa là tạo ra thói quen quên lãng truyền thống, mất phương hướng trong thưởng thức và sáng tạo nghệ thuật, lối sống thực dụng, vị kỉ, không còn lý tưởng... Điều đó là trái ngược với truyền thống dân tộc. Thực tế đó đặt ra cho công tác giáo dục học sinh hiện nay, ngoài việc trang bị các tri thức khoa học còn cần phải giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống giúp các em nhận ra giá trị đích thực và sức sống lâu bền của các giá trị văn hóa truyền thống dân tộc.

Đã có nhiều công trình nghiên cứu về giáo dục ý thức học sinh, ý thức của thế hệ trẻ Việt Nam. Ví như bài viết của tác giả Phạm Minh Hạc “Giáo dục giá trị” đã đề cập đến tầm quan trọng của giáo dục giá trị nhân văn của người Việt Nam cho thế hệ trẻ hôm nay, đặc biệt là trong xu thế toàn cầu hóa và hội nhập [1]. Hay ở một khía cạnh khác, tác giả Lê Cao Thắng lại tập trung nghiên cứu vào nội dung giáo dục giá trị văn hóa truyền thống dân tộc Việt Nam: tinh thần yêu nước, đoàn kết, tương thân tương ái... cho thế hệ trẻ, đặc biệt là thanh niên Việt Nam [2]. Bài viết “Xây dựng lối sống ở Việt Nam hiện nay” của tác giả Võ Văn Thắng, lại đưa thực trạng về sự xuống cấp đạo đức, lối sống của người Việt Nam dưới sự tác động của cơ chế thị trường, từ đó đưa ra một số giải pháp để xây dựng lối sống đẹp ở Việt Nam, xây dựng lối sống vì cộng đồng [3].

Cũng có nhiều công trình nghiên cứu việc đổi mới phương pháp dạy học môn Giáo dục công dân (GDCC) để đạt được mục đích của môn học là rèn luyện đạo đức, phẩm chất cho học sinh, giúp hình thành nhân cách người học. Như bài viết “Áp dụng phương pháp dạy học tích cực trong môn Giáo dục công dân 11” của tác giả Nguyễn Thị Hương Liên, bài viết coi trọng việc nâng cao tính tích cực cho người học; nêu tình huống, kích thích hứng thú, suy nghĩ và tổng hợp, kết luận các ý kiến đối lập của người học; từ đó, hệ thống hóa các vấn đề, tổng kết bài giảng, khắc sâu những tri thức cần nắm vững, từ đó giúp học sinh hứng thú với môn học hơn [4]. Bài viết “Tổ chức hoạt động trải nghiệm trong môn Giáo dục công dân ở trung học cơ sở thông qua dạy học tham quan thực địa” của tác giả Hoàng Phi Hải - Đại học Sư phạm Huế đã xây dựng các bước tiến hành hoạt động trải nghiệm trong môn Giáo dục công dân ở trung học cơ sở nhằm nâng cao hiệu quả học tập môn học; đặc biệt, tổ chức hoạt động tham quan các di sản ở Huế để giáo dục ý thức giữ gìn những di sản văn hóa địa phương [5].

Mặc dù đã có nhiều công trình đề cập đến vấn đề giáo dục giá trị văn hóa, tuy nhiên, việc giáo dục những giá trị văn hóa truyền thống qua một môn học cụ thể thì chưa có nhiều tác giả nghiên cứu. Chính vì vậy, bài viết nghiên cứu việc tích hợp hoạt động giáo dục giá trị văn hóa truyền thống dân tộc qua môn Giáo dục công dân ở trung học phổ thông (THPT). Giáo dục truyền thống cách mạng, giáo dục giá trị văn hóa dân tộc cho học sinh, suy cho cùng chính là thực hiện chiến lược con người, xây dựng con người mới với những phẩm chất nhằm đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp đổi mới đất nước. Làm tốt công tác giáo dục truyền thống dân tộc cho học sinh trong các nhà trường sẽ có tác dụng chuyển hóa sức mạnh tinh thần, năng lực trí tuệ của tuổi trẻ thành sức mạnh vật chất, để phát huy tối đa sức mạnh nội sinh của dân tộc. Như vậy, chúng ta mới vừa có thể tiến lên văn minh hiện đại, vừa giữ gìn các giá trị văn hóa dân tộc, tạo lập con đường phát triển ổn định và bền vững cho đất nước trong thế kỷ mới.

2. Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu được thực hiện tại trường THPT Thái Nguyên, trường thực hành thuộc trường Đại học Sư phạm – Đại học Thái Nguyên với 5 giáo viên dạy GDCC các khối 10, 11, 12. Thông qua phương pháp phân tích những nội dung trong chương trình sách giáo khoa môn GDCC, tác giả đã xây dựng một số nội dung nhằm giáo dục ý thức giữ gìn, phát huy những giá trị văn hóa dân tộc. Hơn nữa, bằng phương pháp tổng hợp, tác giả đưa ra một số cách thức tiến hành hoạt động giáo dục thông qua ý kiến góp ý của giáo viên đang giảng dạy Giáo dục công dân tại trường THPT Thái

Nguyên. Từ đó, nghiên cứu đánh giá kết quả đạt được của quá trình giáo dục ý thức giữ gìn, phát huy giá trị văn hóa truyền thống dân tộc thông qua môn Giáo dục công dân.

3. Kết quả nghiên cứu

3.1. Giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Việt Nam

Mỗi dân tộc đều có lịch sử hình thành và phát triển khác nhau. Trải qua quá trình đó, các dân tộc sáng tạo ra nền văn hóa của mình, trong đó có các giá trị văn hóa. Nói đến giá trị văn hóa truyền thống là nói đến những giá trị tốt đẹp tiêu biểu cho một nền văn hóa được chất lọc, lưu truyền từ thế hệ này sang thế hệ khác. “Giá trị văn hóa truyền thống dân tộc không phải là cái có sẵn từ khi dân tộc hình thành mà nó được các thế hệ nối tiếp nhau làm nên. Các giá trị này biến đổi tùy điều kiện tác động đến nó” [6]. Do vậy, mỗi dân tộc cần bảo vệ, duy trì và phát triển các giá trị văn hóa, làm điểm tựa để sáng tạo các giá trị văn hóa mới và là cơ sở để giao lưu văn hóa quốc tế. Chính vì thế, giá trị văn hóa truyền thống luôn có tính bền vững; trở thành những nguyên lý đạo đức lớn mà dân tộc đó phải dựa vào để liên kết xã hội, tạo nên sức mạnh nhằm xây dựng và bảo vệ đất nước vì sự tiến bộ của con người và xã hội; là chỗ dựa đáng tin cậy và là điểm tựa vững chắc cho một dân tộc trong quá trình vận động lịch sử ở hiện tại cũng như tương lai. Vì vậy, kế thừa, giữ gìn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống dân tộc có vai trò rất quan trọng trong việc phát triển nền văn hóa nói chung và xây dựng lối sống nói riêng.

“Các giá trị văn hóa truyền thống của Việt Nam được thử thách qua nhiều giai đoạn lịch sử khác nhau, nó được hun đúc trong suốt quá trình đấu tranh dựng nước và giữ nước” [6]. Vượt qua những diễn biến phức tạp của chiều dài lịch sử dựng nước và giữ nước, các giá trị văn hóa truyền thống đã khẳng định sức sống mãnh liệt của mình và chúng được sử dụng như là vũ khí sắc bén, tạo ra một sức mạnh vô cùng to lớn, đóng góp vào lịch sử hàng nghìn năm dựng nước và giữ nước. Lịch sử cho thấy, qua những lần giao lưu, tiếp biến, hội nhập với các nền văn hóa Nam Á, Hán, Pháp, Nga... qua những cuộc chiến tranh tàn bạo của kẻ thù xâm lược, các giá trị văn hóa truyền thống Việt Nam vẫn được bảo tồn và phát huy. Các giá trị văn hóa truyền thống đã ăn sâu vào máu thịt và tâm hồn con người Việt Nam, tạo nên sức mạnh phi thường, có khả năng “đề kháng” và đấu tranh mạnh mẽ chống lại mọi kẻ thù xâm lược qua nhiều thế kỷ. Các giá trị đó chính là lòng yêu nước nồng nàn, ý chí tự lực tự cường, tinh thần đoàn kết, lòng nhân ái, khoan dung, trọng nghĩa tình, hiếu học, cần cù, lạc quan... Các giá trị này không chỉ có vai trò to lớn đối với sự tồn vong mà còn khẳng định sức sống mãnh liệt của dân tộc trong quá khứ, hiện tại và tương lai. Ngày nay, các giá trị văn hóa truyền thống dân tộc đóng một vai trò rất quan trọng trong sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. “Các giá trị văn hóa truyền thống dân tộc sẽ tạo nên sức mạnh cho công cuộc phát triển đất nước loại trừ hay làm hạn chế những tiêu cực phát sinh từ mặt trái của cơ chế thị trường” [7].

3.2. Tích hợp giáo dục giá trị văn hóa truyền thống qua việc học tập môn Giáo dục công dân

Thực tế trong những năm gần đây, nhận thức về giá trị văn hóa, phong văn hóa cũng như cách ứng xử văn hóa ở Việt Nam đang bị biến đổi một cách trầm trọng, trở thành vấn đề đáng lo ngại trong đời sống xã hội. “Lối sống của một bộ phận thanh niên Việt Nam hiện nay đã chịu tác động từ mặt trái của kinh tế thị trường. Đó là lối sống cá nhân chủ nghĩa, ích kỷ, vị kỷ, coi tiền là trên hết; là lối sống thực dụng, hưởng lạc, buông thả, thối loạn, là lối sống vô cảm, mặc kệ đời, cơ hội, vụ lợi, tham lam...” [7]. Sự tha hóa trong lối sống đã dẫn đến tình trạng bùng phát các tệ nạn xã hội như cờ bạc, rượu chè, lừa đảo, cưỡng bức, bạo lực gia đình... gây ra hậu quả tiêu cực, gây tổn thất và nguy hại cho đất nước. Với sự phát triển của nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và quá trình toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng tới mọi lĩnh vực. Bên cạnh việc tiếp thu những tinh hoa văn hóa nhân loại, cũng có những sự tha hóa trong lối sống, xói mòn giá trị tốt đẹp, văn hóa Việt Nam đang có nguy cơ bị lệ thuộc, lấn át của các yếu tố văn hóa ngoại lai đang du nhập ào ạt, ảnh hưởng lớn trong xã hội, nhất là thanh thiếu niên. Thanh

niên Việt Nam đang bị choáng ngợp bởi sự thay đổi hệ thống giá trị, dẫn đến những thay đổi về văn hóa. Trước những sự biến đổi đó, một vấn đề cấp thiết đặt ra là cần làm gì để bảo tồn văn hóa dân tộc và hiện đại.

Một trong những đối tượng cần được giáo dục ý thức giữ gìn, phát huy những giá trị văn hóa truyền thống chính là học sinh THPT. Đây là lứa tuổi các em có nhu cầu tìm hiểu khám phá để có quan điểm về tự nhiên, xã hội, về các nguyên tắc và quy tắc ứng xử, những định hướng giá trị về con người. Các em quan tâm đến nhiều vấn đề như: thói quen đạo đức, cái xấu cái đẹp, cái thiện cái ác, quan hệ giữa cá nhân với tập thể, giữa cống hiến với hưởng thụ, giữa quyền lợi và nghĩa vụ trách nhiệm. Vì vậy, giáo dục ý thức giữ gìn những giá trị văn hóa truyền thống cho học sinh THPT là thực sự cần thiết. Việc giáo dục này có thể thông qua nhiều môn học khác nhau, nhiều cách thức và biện pháp khác nhau. Trong bài viết này, nhóm tác giả muốn đề cập đến môn Giáo dục công dân, một môn học thực sự có ý nghĩa trong việc giáo dục ý thức cho học sinh THPT. Đây là môn học giáo dục, định hướng cho các em đến những chuẩn mực đạo đức của xã hội.

Có thể sử dụng nhiều cách thức khác nhau để tuyên truyền, giáo dục học sinh có ý thức giữ gìn và phát huy những giá trị văn hóa truyền thống qua môn học, trong giới hạn của bài viết tác giả đưa ra một số cách thức sau:

Một là, tích hợp giáo dục giá trị văn hóa truyền thống thông qua các bài học cụ thể trong môn Giáo dục công dân. Việc tích hợp này nhằm mục đích giáo dục nhân cách toàn diện cho học sinh bao gồm giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức, lối sống, tích cực tham gia các hoạt động xã hội, có thái độ đúng đắn trước sự kiện chính trị xã hội; tôn trọng các giá trị truyền thống của dân tộc, lối sống văn minh, phù hợp với hoàn cảnh của đất nước, trách nhiệm của cá nhân trước cộng đồng. Trên cơ sở đó, học sinh mới đủ năng lực thẩm thấu những giá trị văn hóa của dân tộc, tự bảo vệ và chống lại những phản văn hóa ngoại lai. Bài viết đưa ra một số nội dung tích hợp hoạt động giáo dục ý thức giữ gìn, phát huy giá trị văn hóa truyền thống qua môn Giáo dục công dân lớp 10, 11 thể hiện ở bảng 1.

Bảng 1. Một số nội dung tích hợp giáo dục ý thức giữ gìn, phát huy giá trị truyền thống dân tộc qua môn GD CD

Lớp	Bài học	Nội dung tích hợp
10	Bài 10: Quan niệm về đạo đức	- Giáo dục, tuyên truyền về những chuẩn mực đạo đức của người Việt Nam. - Nêu lên một số biện pháp để giữ gìn, phát huy những chuẩn mực đạo đức trong xã hội ngày hôm nay.
	Bài 11: Một số phạm trù cơ bản của đạo đức học	- Qua nội dung của bài học, giáo dục học sinh chăm lo rèn luyện đạo đức bản thân, những giá trị đạo đức tốt đẹp của dân tộc. - Định hướng cho học sinh biết phát huy những giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc trong thời đại mới
	Bài 14: Công dân với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc	- Khơi dậy lòng yêu nước, lòng tự tôn dân tộc của từng cá nhân trong giai đoạn hiện nay - Giáo dục về tinh thần yêu nước kết hợp giáo dục tinh thần đoàn kết, tương thân tương ái, tinh thần cấu kết cộng đồng bền chặt của người Việt Nam nhằm tiếp nối, khẳng định những giá trị văn hóa truyền thống của cha ông.
11	Bài 13: Chính sách giáo dục và đào tạo, khoa học và công nghệ, văn hóa	- Liên hệ với thực tế: học sinh đã làm gì để xây dựng nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc. - Khẳng định quan điểm: văn hóa có vai trò quan trọng trong việc bồi dưỡng và phát huy nhân tố con người. [8]

Như vậy, nội dung giảng dạy văn hóa truyền thống sẽ tập trung vào một số vấn đề cốt lõi như lòng yêu nước, nhân nghĩa, đoàn kết... Bên cạnh những giá trị văn hóa truyền thống nêu trên, cần giáo dục cho học sinh những giá trị mới cần thiết để hình thành nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước như năng động, sáng tạo, tinh thần hợp tác,

tự tin, dám nghĩ dám làm, đề cao trách nhiệm cá nhân, lối sống lành mạnh... Qua đó, các em sẽ xác định trách nhiệm công dân trong việc giữ gìn, phát huy và phát triển các giá trị văn hóa truyền thống đó. Đồng thời rèn luyện cho các em những kỹ năng cần thiết để thể hiện các giá trị văn hóa truyền thống trong đời sống xã hội. Có kỹ năng đánh giá, phê phán những việc làm đúng và chưa đúng trong giữ gìn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống trong cộng đồng.

Hai là, tổ chức hoạt động trải nghiệm cho học sinh thông qua môn Giáo dục công dân nhằm giúp học sinh có cách nhìn nhận chính xác, khoa học về những giá trị văn hóa truyền thống và biết làm gì để bảo tồn và phát huy những giá trị đó. Trong thực tiễn dạy học có rất nhiều hoạt động có thể được triển khai cho học sinh trong thực tế:

- Tổ chức tham quan những di sản văn hóa tại địa phương. Di sản văn hóa là động cơ, là môi trường tương tác và là những trải nghiệm đáng giá cho học sinh, qua đó trở thành tài liệu môn học thiết thực nhất. “Tham quan các di sản văn hóa địa phương không chỉ có ý nghĩa khơi dậy tinh thần tìm tòi, khám phá của học sinh mà còn giúp cho học sinh hiểu biết hơn về lịch sử, quá trình hình thành, phát triển của địa phương” [9]. Từ đó, người học nâng cao nhận thức về những giá trị văn hóa địa phương, những phong tục, tập quán cần được bảo tồn, những di sản cần được lưu trữ và những giá trị văn hóa tinh thần không thể bị mai một.

Ví dụ tại địa phương nơi tác giả công tác đó là tỉnh Thái Nguyên. Là một trong những địa phương có truyền thống văn hóa, truyền thống cách mạng, đã có rất nhiều di sản văn hóa gắn với mảnh đất Thái Nguyên và trở thành niềm tự hào của dân tộc. Việc tôn tạo, giữ gìn, bảo vệ và phát huy những giá trị văn hóa ấy đã trở thành ý thức và trách nhiệm của chính quyền và của mọi người dân Thái Nguyên. Tỉnh Thái Nguyên có 88 di tích lịch sử văn hóa vật thể, trong đó có 39 di tích được xếp hạng cấp quốc gia, 85 di tích cấp tỉnh và nhiều hiện vật quý đang được lưu giữ (Thông kê di tích lịch sử xếp hạng cấp tỉnh 2019, Sở văn hóa, thể thao và du lịch Thái Nguyên). Đây chính là kho tư liệu vô cùng to lớn cho các bạn học sinh trải nghiệm và khám phá từ đó hình thành cho học sinh ý thức biết gìn giữ các di sản của quê hương.

- Tổ chức tham quan bảo tàng, làng nghề truyền thống: Trong lịch sử phát triển văn hóa nhân loại, bảo tàng ra đời như một loại thiết chế văn hóa được hiểu một cách phổ biến là nơi lưu giữ các giá trị vật chất và tinh thần tiêu biểu thuộc về quá khứ của một lĩnh vực, một nền văn hóa cộng đồng, rộng hơn là của nhân loại. Vì thế, khi nhắc đến bảo tàng, chúng ta thường nghĩ tới một địa điểm không chỉ có kiến trúc đẹp, mà còn là nơi trưng bày, đưa tới nhiều điều thú vị. “Bảo tàng là một loại hình văn hóa được đặc biệt chú trọng phát triển nhằm quảng bá lịch sử - văn hóa vốn là niềm tự hào của mỗi địa phương, mỗi quốc gia” [9]. Đi tham quan bảo tàng không chỉ để giải trí, giao tiếp mà còn học tập được rất nhiều điều. Thông qua các đối tượng di sản văn hóa, các hiện vật trưng bày, là những vật chứng, chứng tích còn lưu lại và đang được trân trọng giữ gìn tại bảo tàng, là cơ sở để người dân hiểu sâu sắc hơn về tổ tiên, về cội nguồn, qua đó giúp người dân có ý thức coi trọng những giá trị truyền thống cũng như bản sắc văn hóa dân tộc, đồng thời ý thức được trách nhiệm của mình đối với quê hương, đất nước, ý thức được việc giữ gìn, bảo tồn và phát huy di sản văn hóa dân tộc. Tại các buổi tham quan, giáo viên kết hợp với hướng dẫn viên sử dụng các hoạt động giáo dục đa dạng như thảo luận, triển lãm chuyên đề, các lớp học ngắn hạn, các lớp học nâng cao, các buổi tham quan theo chủ đề, các cuộc thi, các trò chơi tập thể, tổ chức các sự kiện văn hóa, nghệ thuật... nhằm nâng cao hiệu quả của buổi tham quan. Tỉnh Thái Nguyên có một số bảo tàng cho học sinh có thể tổ chức hoạt động trải nghiệm như Bảo tàng Văn hóa các dân tộc Việt Nam, Bảo tàng Quân khu I...

Làng nghề là nơi hội tụ những tinh hoa văn hóa dân gian được bồi đắp theo bề dày lịch sử, sản sinh và lưu giữ những sản phẩm thủ công mỹ nghệ truyền thống có hàm lượng văn hóa tinh thần đặc sắc của dân tộc. Không chỉ mang lại hiệu quả về kinh tế, hoạt động của làng nghề còn mang ý nghĩa nhân văn sâu sắc, tạo việc làm cho hàng triệu lao động nông thôn, nâng cao đời sống người dân các làng nghề. Các làng nghề truyền thống còn có "sứ mệnh" giữ gìn, phát huy bản sắc văn hóa dân tộc trong công cuộc hội nhập quốc tế. Tổ chức hoạt động trải nghiệm bằng việc tham quan các làng nghề truyền thống, không chỉ giúp cho học sinh thấy được sự tinh tế khéo léo của

những nghệ nhân mà còn biết góp phần gìn giữ, phát triển làng nghề truyền thống trong thời đại ngày hôm nay. Thái Nguyên có nhiều làng nghề phong phú như làng nghề chè (Tân Cương, La Bằng), làng nghề mộc mỹ nghệ (Phú Bình), làng miến Việt Cường (Hóa Thượng – Đồng Hỷ), làng nghề dệt, làng nghề mây tre đan, làng nghề sinh vật cảnh,... nên học sinh Thái Nguyên sẽ có cơ hội được tham quan, trải nghiệm. Việc tổ chức các hoạt động tham quan, trải nghiệm sẽ được tiến hành vào giữa học kỳ 2, sau khi học sinh thi giữa kỳ; có thể thực hiện trong các tiết học phụ của môn học (thường vào buổi chiều).

Ba là, xây dựng chuyên đề - hoạt động ngoại khóa nhằm giáo dục ý thức giữ gìn những giá trị văn hóa truyền thống cho học sinh. Giáo dục công dân ở trong trường Trung học phổ thông có vai trò quan trọng trực tiếp trong quá trình hình thành ý thức chính trị, hành vi đạo đức, pháp luật và lối sống cho học sinh. Môn học này có đặc điểm là gần gũi, gắn bó mật thiết với đời sống thực tiễn sinh động của gia đình, nhà trường và xã hội. Nhằm củng cố những kiến thức đã học đồng thời mở rộng thêm những nội dung thực tế, giáo viên Giáo dục công dân có thể tổ chức một số buổi học tập chuyên đề hoặc ngoại khóa. Một số chuyên đề liên quan đến giáo dục ý thức giữ gìn và phát huy những giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc như:

- Chuyên đề “*Dạy học qua di sản*” giáo dục ý thức bảo vệ di sản văn hóa, giáo dục truyền thống cách mạng cho học sinh. Ở nhà trường, thông qua tìm hiểu, tuyên truyền về di tích lịch sử, văn hóa... làm cho học sinh gần gũi, yêu quê hương, đất nước cụ thể hơn, sâu sắc hơn, góp phần nâng cao chất lượng các bài học về giáo dục công dân nói riêng, các môn học xã hội nói chung.

- Chuyên đề “*Giao thoa văn hóa các dân tộc tỉnh Thái Nguyên*” có mục đích giúp học sinh ý thức được trách nhiệm đối với sự phát triển của cộng đồng các dân tộc đang sinh sống trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên. Chuyên đề có thể là sự kết hợp của 3 môn Văn - Sử - Giáo dục công dân.

- Chuyên đề “*Giáo dục truyền thống văn hóa dân tộc*” với mục đích cung cấp cho học sinh kiến thức về các giá trị cũng như quy tắc văn hóa truyền thống, hiện đại, phân tích và đánh giá giá trị, vai trò của văn hóa trong đời sống hiện nay, đồng thời tạo điều kiện cho học sinh thực tập xử lý các tình huống liên quan đến chuẩn mực văn hóa. Chuyên đề góp phần giúp học sinh biết vận dụng được những quy tắc văn hóa truyền thống và hiện đại đã học vào trong cuộc sống cá nhân và xã hội. Ngoài các mục tiêu bổ sung kiến thức, chuyên đề còn nhằm xây dựng cho học sinh các kỹ năng tự học và quản lý bản thân; kỹ năng giao tiếp; kỹ năng tư duy phản biện, sáng tạo và giải quyết vấn đề; kỹ năng hợp tác. Với quan điểm hội nhập nhưng không hòa tan, nhà trường dạy văn hóa truyền thống để các em bảo tồn và phát huy, đồng thời dạy văn hóa hiện đại cho các em thích nghi, hướng đến sự dung hòa giữa cái xưa và nay chứ không thể để cho lối sống lai căng chiếm ưu thế.

4. Kết luận

Giáo dục văn hóa truyền thống trong nhà trường phổ thông là một yêu cầu cần thiết. Giáo dục văn hóa truyền thống trong nhà trường sẽ góp phần bồi đắp tình yêu văn hóa dân tộc, làm cho đời sống tinh thần của các em phong phú, lành mạnh; trên cơ sở đó hình thành nhân cách sống cho mỗi học sinh. Đặc biệt, trong bối cảnh văn hóa truyền thống nói chung có nguy cơ bị văn hóa hiện đại lấn át, nhiều giá trị văn hóa truyền thống bị quên lãng hoặc bị thương mại hóa... thì việc giáo dục văn hóa truyền thống cho thế hệ trẻ càng trở nên cấp thiết. Vì vậy, hiểu đúng, lựa chọn phương án thích hợp để giáo dục giá trị văn hóa truyền thống dân tộc cho tầng lớp trẻ nhất là học sinh sinh viên sẽ là bệ đỡ vững chắc để phát triển mọi mặt của đời sống đất nước, để “hòa nhập mà không hòa tan” nhằm xây dựng một nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO/ REFERENCES

- [1] M. H. Pham, “Values education”, *Viet Nam Journal of Human Studies*, no. 4, pp. 3 - 11, 2008.
- [2] C. T. Le, “Traditional cultural values education for the young generation,” *Viet Nam Journal of Culture and Art*, no. 309, pp. 31-34, 2010.

-
- [3] V. T. Van, *Building a lifestyle in Vietnam today*. Culture and Information Publishing House, Ha Noi, 2006.
 - [4] T. H. L. Nguyen, “Applying active teaching methods in teaching civic education 11,” *Viet Nam Journal of Education*, vol. 2, no. 442, semester 2, pp. 47-49, 2018.
 - [5] P. H. Hoang, “Organizing experiential activities in civic education in junior high school through teaching field visits,” *Journal of Science - Hue University*, vol. 6, no. 129, pp. 155-163, 2020.
 - [6] T. C. Nguyen, *Traditional values facing the challenges of globalization*, National Political Publishing House, Ha Noi, 2002.
 - [7] K. C. Nguyen, *Life value education and life skills training*. Hanoi Publishing House, Ha Noi, 2012
 - [8] Ministry of Education and Training, *Citizen Education Grade 10, 11, 12*. Education Publishing House, 2016.
 - [9] H. L. Thai and T. A. Tran, “Training skills to organize creative experiment activities in teaching Citizen Education for students of Political Education Department, University of Education - Thai Nguyen University,” *Viet Nam Journal of Education*, vol. 10, pp. 142-146, 2016.